

Bakalářská práce

2023

Ondřej Kubovčíak

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

„Spin doctoring“ Ruské federace o invazi na Ukrajinu v roce 2022

Ondřej Kubovčíak

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

„Spin doctoring“ Ruské federace o invazi na Ukrajinu v roce 2022

Ondřej Kubovčíak

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Spin doctoring Ruské federace o invazi na Ukrajinu v roce 2022“ zpracoval samostatně. Použité prameny a zdroje informací jsou uvedeny v seznamu pramenů a literatury.

Pízeň, duben 2023

Ondřej Kubovčíak

Poděkování

Rád bych poděkoval doc. PhDr. Přemyslu Rosůlkovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, jeho věcné podněty a připomínky k vypracování a za čas, který mi věnoval. Dále bych chtěl poděkovat svým kamarádům a rodině za jejich podporu.

Obsah

1.Úvod.....	1
2.Konceptualizace.....	3
2.1 Definice <i>spin doctoringu</i>	3
2.1.1 Práce <i>spin doktorů</i>	3
2.2 Historie <i>spin doctoringu</i>	4
2.2.1 Příklad použití <i>spin doctoringu</i> v kauze Irák.....	5
2.3 Techniky <i>spin doctoringu</i>	7
2.4 „Gerasimova doktrína“ a ruská hybridní válka	8
2.5 <i>Spin doctoring</i> a <i>spin doktoři</i> v putinovském Rusku	10
2.5.2 Gleb Pavlovsky a jeho koncept řízené demokracie	10
2.5.3 Vladislav Surkov a <i>spin doctoring</i> o událostech na Ukrajině 2014-2020	11
2.5.4. Dimitry Kyselyov a jeho <i>spin doctoring</i> o současné Ukrajině.....	13
2.6 <i>Spin doctoring</i> o současné invazi na Ukrajinu.....	14
3.Analytická část	16
3.1 Hybridní strategie hybridní války a <i>spin doctoringu</i> v kontextu ruské invaze na Ukrajinu	16
3.2 Mediální analýza	17
3.2.1 Zkoumané médium.....	17
3.2.2 Metodologie	18
3.2.3 Zničení divadla v Mariupolu	19
3.2.4 Obvinění Ruské federace z masakru ve městě Buča	20
3.2.5 Potopení křižníku Moskva	21
3.2.6 Dobytí Mariupolu Ruskou federací.....	21
3.2.7 Atentát na Kerčský (Krymský) most	22
3.2.8 Vyhodnocení analýzy	24
4.Závěr	26
5.Seznam literatury.....	27
6.Analyzovaná data.....	32
7.Resumé	34

1. Úvod

Dne 24. února 2022 zahájila Ruská federace invazi na Ukrajinu. Válka se neodehrává pouze na bojišti fyzickém, ale i v informačním prostoru. Mluvíme o konceptu hybridní války, jejíž součástí je i mediální manipulace. Bezpochyby se obě strany snaží ovlivňovat svůj mediální obraz v očích světové a domácí veřejnosti. Ukrajina se brání agresorovi, podpora Západu, potažmo její veřejnosti je pro ni klíčová. Snahou Ruské federace je ospravedlnění „Speciální vojenské operace“ a ospravedlnění porušování mezinárodního práva. Ve své práci se zaměřuji na Ruskou federaci, jejíž snahy o manipulaci s domácí a zahraniční veřejností mají ve válkách, které od svého vzniku vedla, dlouhou tradici. Součástí mediální manipulace a je i *spin doctoring* a jeho techniky. Pojem *spin doctoring* je tradičně spojen s politickým marketingem a vedením kampaně v demokratických režimech. V kontextu státu a nestátních aktérů se zatím příliš neetabloval. Bakalářská práce má proto ambici najít průsečík ruské hybridní války a *spin doctoringu*. Při konceptualizaci klade důraz na způsob vedení ruské hybridní války a praxi ruského mediálního prostředí a práci jeho *spin doktorů*. Identifikace klíčových technik manipulace by mohla pomoci při sestavování obranné strategie proti ruské hybridní válce.

Cílem bakalářské práce je na základě klasického pojetí *spin doctoringu* přinést hybridní strategii, která bude obsahovat spojení konceptu hybridní války a použití *spin doctoringu* Ruskou federací v rámci invaze na Ukrajinu v roce 2022. Tato mediální strategie bude následně ověřena v rámci kvalitativní obsahové mediální analýzy prokremelského média *Sputnik Česká republika* a jeho rubriky Demilitarizace a denacifikace Ukrajiny. Obsahová analýza se bude věnovat klíčovému událostem války, zda se drží předem definované hybridní strategie s použitím technik *spin doctoringu*. Pojem *spin doctoring* a *spin doctors* pochází z anglického prostředí, do češtiny se první pojem nepřekládá, druhý bude v práci překládán jako *spin doktor/doktoři*. V práci budou oba pojmy a názvy zpravodajských médií uváděny pro větší přehlednost v kurzívě. Práce je rozdělena na dvě části.

V konceptualizační části se nejdříve věnuji obecné definici pojmu *spin doctoring* a jeho historii v kontextu anglosaského prostředí, kde tento pojem vznikl a používá se od 80.

let. Na konkrétních příkladech z britské politiky čtenáři ilustruji použití této strategie k ovlivňování veřejnosti. Po základní definici a příkladech přicházím s částí, věnující se konkrétním technikám *spin doctoringu*. S těmito technikami následně pracuje při tvorbě hybridní strategie. Po obecném uchopení tématu se přesouvám k Ruské federaci, práce má za cíl pochopit ruský koncept hybridní války. Proto se následně věnuji jejímu pojetí, zaměřuji se na Gerasimovu doktrínu a na práci ruských stratégů z roku 2013. Doktrína definuje nástroje vedení války nekonvenčními prostředky. Pro práci důležitá část se věnuje systematickému nakládání s informacemi, které se v hybridní válce dají využít jako nástroj manipulace ve snaze naklonění veřejnosti nepřátelského státu a narušení stability jeho vlády. Ruská federace tuto koncepci vedení války od roku 2013 ve svých konfliktech uplatňuje. Dále se věnuji mediálnímu prostředí Ruské federace, kde je *spin doctoring* používán současnou vládou, v čele s Vladimírem Putinem a jeho *spin doktory*. Práce se věnuje mediálnímu prostředí a nejvýznamnějších *spin doktorů*. Konkrétně Glebu Pavlovskému, Vladislavu Surkovi, Dimitrii Kyselyovi. Na činnosti každého ze tří *spin doktorů* ilustruji, jak a při jakých událostech manipulovali a manipulují s veřejným míněním. Tyto jejich strategie se promítají i do současné mediální strategie informování o konfliktu na Ukrajině s kterými přicházím na konci kapitoly. Ruská federace k šíření *spin doctoringu* používá státní média, sociální sítě, zahraniční osobnosti, hackery a další subjekty.

Analytická část nejprve přichází s hybridní strategií spojující použití *spin doctoringu* Ruskou federací a jeho konceptem hybridní války v rámci invaze na Ukrajinu v roce 2022. Hybridní strategie vysvětluje, jakým způsobem se Ruská federace snaží manipulovat s veřejným míněním. Tuto hybridní strategii ověřuji v rámci kvalitativní obsahové analýzy. Základní výzkumnou otázkou je zjistit, zda zapadá informování *Sputnik Česká republika* v klíčových událostech války na Ukrajině za 2022 do hybridní strategie ruské federace, definované na začátku analytické části. Analýza bude zahrnovat články ke konkrétním událostem války za rok 2022 na webovém portálu *Sputnik Česká republika* v sekci Demilitarizace a denacifikace Ukrajiny.

2.Konceptualizace

2.1 Definice *spin doctoringu*

Výraz *spin doctoring* se skládá ze dvou slov. První část pojmu, „spin“ pochází ze sportovní terminologie, odkazuje na techniku v míčových sportech, kdy hráč pomocí speciální techniky odpalu mění směr letu míče. Tento význam se v kontextu pojmu přenáší do veřejného prostoru, kde se jako směr letu míče dají skutečnosti a zprávy cíleně manipulovat, překrucovat a v konečném důsledku se mění jejich dopad na veřejnost. Druhá část *doctor(ing)*, znamená spojovat, falšovat. Také odkazuje na skutečnost, že tato technika je často používána cíleně profesionály spíše než neorganizovanými jednotlivci (Esser 2008: 4783–4787; Lilleker 2006: 194-197). V konečném důsledku je *spin doctoring* technika public relations usilující o pozitivní vyznění mediálního obrazu pro politický subjekt, používající zkreslené, cíleně vybrané, pozměněné informace. *Spin doktoři* jsou pak profesionální pracovníci, kteří pracují v zákulisí, tak aby ovlivňovali média ve prospěch svých klientů, kterými mohou být státy, soukromé firmy, jednotlivci, nevládní organizace atd. Jejich úkolem je interpretovat události z takového úhlu, ze kterého jejich strana vyjde v pozitivním světle. K tomu používají různé metody. (Valentini 2016: 1-2). Podle Josefa Ftorka (2012:53-83) můžeme techniku *spin doctoring* vnímat jako formu propagandy. Autor bere propagandu jako snahu ovlivňovat média s cílem naklonit veřejnost ve svůj prospěch. Jak ale autor dále uvádí, jak *spin doctoring* tak i public relations používají sofistikovanější techniky a nejsou tak jednoduše rozpoznatelné jako klasické příklady propagandy.

2.1.1 Práce *spin doktorů*

Spin doktoři jsou odborníci na komunikaci s veřejností, kteří vytvářejí obsah a zprávy, týkající se jimi zastupovaného politického subjektu. Technika *spin doctoringu* je součástí strategie rebrandingu, jejíž cílem je změnit vnímání cíleného subjektu v očích veřejnosti. Tuto strategii využívají i komerční společnosti v reklamním sdělení, aby zatraktivily svůj výrobek a zvýšily prodej. Proto, aby byla metoda *spin doctoringu* úspěšná, musí *spin doktoři* ovládat techniku uvolňování informací, přiřazovat jim hodnotu a relevanci. *Spin doktoři* sledují veřejné mínění a následně svým subjektům radí, připravují materiály, zprávy. Tyto zprávy jsou poté předávány novinářům, kteří je dále publikují. Subjekt může použít i vlastní komunikační prostředky k šíření těchto zpráv (Valentini 2016: 3-4). *Spin*

doktory je také potřeba odlišovat od PR specialistů, neboť je v jejich práci značný rozdíl. Odlišují se v řadě aspektů, včetně cílů, způsobu práce s veřejností, stylem komunikace a hlavně etikou. Působí skrytě, nechtějí být nazýváni *spin doktory*, právě kvůli špatnému vnímání jejich práce veřejností (Sumpter 1994: 19-27).

Tato technika je většinou společností vnímána pejorativně a jako něco, co by ve veřejném prostoru být nemělo. Proč tomu tak je? Technika *spin doctoring* je především klamavá forma komunikace. Spin můžeme brát jako zdvořilý výraz pro podvod. *Spin doktoři* uvádějí v omyl různými technikami, od opomenutí nějaké skutečnosti, až po prostou lež. Zmatení vytváří falešný obraz skutečnosti, který má být pozitivní k cílenému subjektu. Někteří autoři a specialisté v oblasti marketingu *spin doctoring* berou jako přirozenou součást politické soutěže, kdy bez jeho použití by cílený subjekt nemohl v politické soutěži uspět. (Manson 2012: 200-201).

2.2 Historie *spin doctoringu*

Pojem *spin doctoring* je dominantní v anglosaském prostředí. Ačkoliv neexistuje shoda o přesném původu slova, pojem *spin doctoring* a na něj navazující pojmy jako *spin doktoři* se začaly objevovat od 80. let v americkém prostředí. Podle Leigtona Andrewse (2006: 33) tento pojem poprvé použil Saul Bellow, ve své přednášce týkající se vztahu médií a veřejnosti. Do povědomí širší veřejnosti se tento pojem dostal v roce 1984, kdy Jack Rosenthal vydal článek v *New York Times* s názvem *Debata a spin doktoři*, věnující se interpretaci debaty mezi prezidentskými kandidáty Ronaldem Reaganem a Walterem Mondalem. Článek poukazuje na poradce kandidátů jako na *spin doktory*, kteří dávají po debatě rozhovory novinářům a výroky svých kandidátů interpretují a překrucují. Podle článku jsou to dobře oblečení profesionálové se znalostí mediálního prostředí (*New York Times* 1984). *Spin doktoři* existovali dříve, než bylo jejich jednání pojmenováno. Už v šedesátých letech 20. století začali američtí političtí kandidáti a strany využívat techniky kampaní, které převzaly z komerčního prostředí. Za první politiky, kteří používali techniky *spin doctoringu* jsou považováni američtí prezidenti Richard Nixon, Jimmy Carter a Gerald Ford, mající ve svém politickém týmu řadu profesionálů, kteří jim pomáhali zvládat jejich problémy s image a odváděli pozornost od jejich skandálů a používali techniky, které měli oklamat veřejnost (Valentini 2016: 4).

Po uchycení tohoto pojmu v americkém prostředí se techniky *spin doctoringu* stávají dominantní i v britské politice. Během druhé poloviny devadesátých let se tento fenomén objevuje v dalších evropských zemích a zbytku světa, souvisí to s častým vlivem amerických poradců ve volebních týmech politických stran těchto zemí (Charvát 2014: s. 145-146).

V britských médiích se termín *spin doctoring* začal objevovat v době, kdy Tony Blair zastával úřad premiéra a funkci předsedy Labour Party. V době jeho vlády nastalo několik událostí, ve kterých byly jeho marketingovými specialisty použity techniky *spin doctoringu*. Jedním z příkladů je kauza, která se týkala tehdejšího ministra zahraničí Robina Cooka. Ten měl mít podle *News of the World* mimomanželský poměr se svojí sekretářskou a pod tlakem novináře Alastaira Campbella oznámil, že se chystá svoji ženu opustit. *Spin doktoři* Labour party přišli rychle s řešením situace, tak aby kauza vzbudila co nejmenší zájem veřejnosti. Článek měl vyjít další den ráno, proto byla do novin *The Sunday Times* poslána informace, která se týkala bývalého guvernéra Hongkongu Chrise Patterna. Ten měl být údajně vyšetřován MI6 (britská tajná služba) kvůli porušení zákona o úředním tajemství. Celá historka měla být ještě potvrzena šéfem vládní komunikace Paterem Madelsonem, který toho rána poskytl rozhovor pro BBC a odvedl pozornost tím, že informoval o záměru vlády zachránit královskou loď Britannia. Ta měla být sešrotována. Výsledkem *spin doctoringu* bylo, že se následujícího rána se na titulních stranách žádný článek týkající se ministra Robina Cooka a jeho sekretářky neobjevil (Gaber 1999: s. 267-269). Za popularizaci pojmu *spin doctoringu* může i popkultura. Velmi diskutovanými snímky zobrazující tento fenomén jsou například: Seriál *Spin city* (Všichni starostovi muži) z prostředí newyorské radnice nebo film *Wag the Dog* (Vrtět psem) (Charvát 2014: 146).

2.2.1 Příklad použití *spin doctoringu* v kauze Irák

Po teroristickém útoku na Světové obchodní centrum 11. září 2001 vyhlásily Spojené státy americké válku proti terorismu. Jako první cíl byl zvolen Afghánistán, útočiště teroristické skupiny Al-Káida, která se k útoku přihlásila. O rok později americký prezident George Bush představil svoji doktrínu, ve které označil Írán, Irák a Severní Koreu jako „osu zla“, a deklaroval, že jsou Spojené státy americké připraveny pomocí vojenských prostředků bránit svoji demokracii. Mezi zástupci USA a Spojeného

království, jakožto tradičními partnery proběhlo mnoho jednání, ve kterých hledala americká strana podporu. Spojené království zastupoval předseda Tony Blair. Britská veřejnost však nebyla podpoře této americké války příliš nakloněna (Pili 2012: 87-89).

V září roku 2002 byla Společným zpravodajským výborem (Join intelligence committee), sdružujícím zpravodajské služby Spojeného království, publikována zpráva, nesoucí název Irácký program pro zbraně hromadného ničení (Iraq's Programme for Weapons of Mass Destruction). Jejím závěrem bylo, že Irák, reprezentovaný Saddámem Husajnem disponuje zbraněmi hromadného ničení, ve formě chemických a biologických zbraní a snaží se o vývoj jaderné zbraně. Tyto zbraně mohly být nasazeny proti státům v okolí i Spojenému království. Výbor dodává, že tyto zbraně je možno připravit a nasadit do 45 minut (Join intelligence committee, 2002). Ve Velké Británii se rozběhla mediální kampaň, podporující invazi do Iráku. Britská vláda v čele s Tony Blairem nasadila svoje *spin doktory*, jejich nejviditelnější tváří byl Alastair Campbell, bývalý novinář a v té době působící jako mluvčí premiéra (Hurtíková 2009: 253-254, Pili 2012: 90-97).

20. března 2003 spojenci pod vedením Spojených států napadli Irák. Zlom v mediálním obraze celé vlády i celé invaze nastal 1. června. Novinář Andrew Gilligan, zaměstnaný zpravodajskou *BBC*, napsal článek do novin *The Mail on Sunday*, kde obvinil Alastaira Campbella. Ten měl být podle Gilligana zodpovědný za předání informace o nasazení iráckých zbraní do 45 minut a obvinil vládu z použití *spin doctoringu*. Campbell konal s podporou premiéra Blaira a měl tak učinit i přes vůli zpravodajské služby. Záměrem této manipulace mělo být ospravedlnění invaze v očích britské veřejnosti. Gilliganovy argumenty v článku podporoval David Kelly, zaměstnanec Ministerstva obrany a údajný svědek celé události. Vláda tato tvrzení popřela, ale někteří ministři pobouřeni touto zprávou odstoupili. Ministerský předseda později obvinil *BBC* z prosazování údajné protiválečné a protistátní politiky. Celá situace se vyhrotila nejasnou sebevraždou hlavního svědka Davida Kellyho 18. července. Na vyšetření celého incidentu byl ustanoven zvláštní tribunál pod vedením Lorda Huttona. Alastair Campbell ještě před vynesením rozsudku odstoupil z pozice tiskového mluvčího (Pili 2012: 97-101).

Obsahem závěrečné zprávy tribunálu bylo konstatování, že David Kelly spáchal sebevraždu, obvinění ze strany vlády vůči *BBC* nebyla opodstatněná. *BBC* mělo podle

zprávy pochybit, když svoje obvinění stavělo na výpovědi pouze jednoho svědka. Celá aféra změnila přístup veřejnosti a pojem *spin doctoring* dostala do podvědomí široké veřejnosti, která ho začala chápat jako negativní formu komunikace (Hurtíková 2009: 255).

2.3 Techniky *spin doctoringu*

Spin doktoři používají ve své práci následující techniky. Často se tak děje prostřednictvím novinářů, kterým *spin doktoři* podstrčí svojí verzi příběhu. Ty je poté prostřednictvím medií rozšíří do éteru. Pokud chtějí *spin doktoři* ovlivňovat novináře, musejí umět psát jako novináři. Práce některých *spin doktorů* může být od té novinářské k nerozeznání, s tím rozdílem, že *spin doktor* neřeší jakoukoliv neutralitu nebo nezájatost. Musí být schopen produkovat takové závěry, aby je bylo možné jednoduše šířit v novinách, na zpravodajských webech a sociálních sítích. *Spin doktoři* většinou používají kombinaci více technik *spin doctoringu*, tak aby bylo jejich jednání těžko odhalitelné (Richards 2016: 135-195).

- Udávání trendu zpráv (agenda setting)

Smyslem této techniky je odvést pozornost od negativní nebo nehodící se zprávy. *Spin doktoři* vypouštějí informace, které se týkají jiného tématu, které je pro jejich subjekt vnímáno neutrálně nebo pozitivně. Snaží se tím zmírnit negativní dopad původní zprávy. Toto nové téma je většinou více skandální, aby původní zastínilo. Projevem techniky je také úplné vynechání reakce na danou zprávu (Gaber 1999: 268-269).

- Šíření narativu (spread the narrative)

Při použití této techniky *spin doktor* šíří určitý narativ. Tento narativ může být buď pozitivní, když se týká zastupovaného subjektu nebo negativní, když je zaměřen proti protivníkovi. Smyslem této techniky je vyvolat okamžitou emocionální reakci u publika, přiřadit oběma subjektům určité vlastnosti a ukázat publiku jaká strana je správná (Richards 2016: 211-213).

- Trhání třešní (cherry picking)

Princip techniky trhání třešní spočívá v selektivním výběru a prezentaci informací nebo důkazů, podporující určitý argument. Zatímco informace, které jsou v rozporu

s prezentovanou verzí jsou cíleně ignorovány nebo bagatelizovány. Cílem je prezentovat jednostranný a zaujatý pohled na určitou otázku nebo téma. Cílem je manipulace veřejnosti v prospěchu cílového subjektu (Sanquiche 2009).

- Únik informací (leaking)

Princip této techniky spočívá ve zdánlivě nechtěném vypuštění informace do veřejného prostoru. Účelem této techniky je podpořit daný argument nebo očernit soupeře, tím že *spin doktor* novinářům podstrčí důležitou informaci. Příkladem může být zpráva s důvody, proč druhá strana nevyhrála volby. Techniku uniku informací můžeme spojit s podobnou technikou pouštění draka (kite flying). *Spin doktor* vypustí do éteru informaci, která údajně neměla být publikována. Na základě zpětné vazby od veřejnosti následně informaci potvrdí nebo vyvrátí (Beukes 2018).

- Dezinformace (disinformation)

Šíření dezinformace je jednou z dalších technik *spin doctoringu*. Aby byla tato technika úspěšná, musí mít upravená informace alespoň nějaký pravdivý základ. Pokud se ukáže, že *spin doktor* jednoduše lže, většinou je to jeho konec a nikdo ho v další komunikaci nebude brát vážně (Nielle 2019).

- Praní špinavého prádla (information laundering)

Tato technika je využívána především při krizové situaci. Subjekt zastupovaný *spin doktorem* je terčem nehodící se skutečnosti. Při použití této techniky *spin doktor* vypustí takovou zásadní informaci, která celkově svojí relevancí skandál zastíní nebo odvede pozornosti na protivníka. (Richards 2016: 196).

2.4 „Gerasimova doktrína“ a ruská hybridní válka

V únoru 2013 publikoval náčelník generálního štábu Ruské federace, armádní generál Valerij Gerasimov, článek v ruských odborných novinách *Voyenno-Promyshlennyy Kurier* (Vojenský průmyslový kurýr). V tomto článku spojil sovětskou vojenskou taktiku s přesvědčením o totální válce a doplnil ji novou teorií moderního válčení. Tato teorie se již nezaměřuje na konvenční prostředky, jak tomu bylo dříve, ale na prostředky nekonvenční. Článek tvrdí, že se pravidla války v moderním světě změnila a je třeba přizpůsobit způsob jejího vedení. Gerasimov také zdůrazňuje, že nekonvenční

prostředky nejsou jen pomocným nástrojem pro vojenské operace, ale jsou nezbytným prostředkem pro vítězství. Válka je tak vedená na všech frontách. (Bartles 2016: 30-37, Mckew 2017).

Interpretace Gerasimovova článku je předmětem diskuse. Důvodem je skutečnost, že článek má daleko k tomu, abychom ho mohli považovat za plnohodnotnou doktrínu. Podle některých autorů jím chtěl Gerasimov vyvolat diskusi v ruském armádním prostředí. Nicméně článek můžeme brát jako ukázkou trendů, které Ruská federace ve svém vedení války prosazuje (Racz 2017). Gerasimov však nebyl sám. Ve stejném roce byl ruskými vojenskými teoretiky Sergejem Čekinovem a Sergejem Bogdanovem publikován článek, který na rozdíl od „Gerasimovy doktríny“ nastiňuje podrobnější plán války nové generace. Berzins, který ve své analýze vycházel jak ze článku Čekinova a Bogdanova, tak na základě událostí na Ukrajině z roku 2014, popsal reálné prostředky ruského vedení hybridní války. Počítá se zapojením hackerů, kteří mohou svými aktivitami narušit kritickou infrastrukturu. Napadený stát se následně může hůře bránit. A dále počítá se zapojením proruských médií, která mohou pomocí dezinformačních kampaní nabourávat důvěru občanů v současnou vládu napadeného státu. Svoji roli také hraje podplácení politiků a snaha vybudovat ekonomickou závislost daného státu na Ruské federaci. Dílčím cílem nekonvenčních prostředků v hybridním vedení války je využít potenciál „vznětlivosti“ veřejnosti, vyvolat informační chaos a narušit důvěru obyvatelstva ve vládu a tím nepřátelský stát destabilizovat. (Berzins 2014: 1-13). Konečným cílem těchto akcí je připravit půdu pro poslední fázi války, kterou je samotná intervence a ovládnutí cílového státu nebo jeho části (Renz 2016: 283-295,). Do tohoto systému jsou zapojené také ruské vládní organizace, které o nepřátelském státu sbírají informace, případně provádí sabotáže. Čtyři nejdůležitější organizace jsou Federální bezpečnostní služba (FSB), Služba zahraniční rozvědky (SVR), Federální ochranná služba (FSO) a Vojenská rozvědka (GRU) (Clark 2020: 14). Příkladem užití této strategie jsou bývalé sovětské republiky Gruzie, Litva a Estonsko a válka na Ukrajině v roce 2014 a následné obsazení poloostrova Krym. Politici těchto zemí upozorňují na skutečnost, že se Rusko snaží ovlivňovat jejich domácí politiku a bezpečnost pomocí finančních vazeb, hackerských útoků, dezinformací a dalších nástrojů (Mckew 2017).

2.5 *Spin doctoring* a *spin doktoři* v putinovském Rusku

Následující kapitola se věnuje současné Ruské federaci a jejímu *spin doctoringu*. Její současná politická špička ve své mediální prezentaci používá právě tyto techniky, které jsou spojeny s ruskou koncepcí hybridní války. Tento koncept byl uplatněn v rámci anexe Krymu v roce 2014 a dalších ruských válkách. (Monaghan 2015). Cíle ruského *spin doctoringu* jsou mnohé. Obecně může jít o ospravedlnění legitimacy ruských válek nebo oslabení podpory napadených států. Děje se tak pomocí státních médií nebo sociálních sítí ruských institucí. Nicméně je důležité zdůraznit, že v současném ruském politickém prostředí není používání termínu *spin doctoring* běžné jako v západních zemích, a to zejména proto, že ruský politický systém není pluralitní. *Spin doktoring* současný ruský prezident Vladimír Putin používá od svého zvolení. Jako první *spin doktor* je označován jeho, teď už bývalý poradce Gleb Pavlovsky. Na jeho práci posléze navázali další. Nejznámější jsou Vladislav Surkov a „novinář“ působící ve státních médiích Dmitry Kiselyov. Tyto osoby jsou spojeny s informováním o konfliktu na Ukrajině v roce 2014 a o informování o současné invazi (VPRO 2020).

2.5.2 Gleb Pavlovsky a jeho koncept řízené demokracie

Gleb Pavlovsky patřil mezi nejznámější ruské politické strategy a *spin doktory*. Zastával funkci politického marketéra nejdříve prezidenta Borise Jelcina a poté současného prezidenta Vladimíra Putina, a to až do roku 2011. Jeho kariéra začala po rozpadu SSSR, kdy v roce 1995 založil Nadaci pro efektivní politiku, která zajistila zvolení výše zmíněných prezidentů. Od Putinova zvolení v roce 2000 zastával oficiální funkci jako poradce prezidentské administrativy (Dvořák 2023). Byl považován za odborníka na Public relations, který řídil oficiální mediální výstupy a navrhoval krizové scénáře. Byl také jedním z průkopníků ruského internetu, který byl následně využíván k politickým cílům a šíření Putinových názorů (Krastev 2011). Ve své mediální strategii používal následující techniky *spin doctoringu*. Jak přiznává v rozhovoru pro americkou neziskovou organizaci *Public Broadcasting servis*, každý týden se s Vladimírem Putinem scházeli a rozhodovali, jaké zprávy budou určité televizní kanály vysílat, jaké články budou v různých novinách vycházet, co bude zveřejňováno na webových stránkách. Informování ruských občanů a zbytku světa tak bylo předem cíleně upravováno (Kirk 2017). Tím, že technika nastolování témat byla na straně Putina, ruská opozice se dostala

na druhou kolej, nemohla svoje názory v tradičních médiích publikovat. Tato strategie souvisí s konceptem, který Pavlovsky se svými spolupracovníky vymyslel, později se mu v odborných kruzích začalo říkat řízená demokracie – politický systém, jenž navenek připomíná demokracii, ale voliči svojí volbou de facto změnit politický systém nemohou a jsou pod neustálou mediální masáží. Situace se pro Pavlovského změnila v roce 2008 kdy Putinovi skončil mandát. Putin do Kremlu dosadil svého dlouholetého spolupracovníka Dmitrije Medveděva. Pavlovský zůstal na svém postu prezidentského poradce. Snažil se nového prezidenta přesvědčit, že koncept řízené demokracie svou úlohu splnil a je čas začít politiku uvolňovat. V roce 2008 publikoval esej, ve které vyzval Kreml, aby v televizi bylo zastoupeno větší názorové spektrum. Putin, který v té době zastával pozici premiéra, nešetřil kritikou. Kvůli jejich neshodám byl o rok později propuštěn, přispělo k tomu i jeho prohlášení, že by bylo pro Rusko lepší, kdyby Medveděv vládl i v dalším období. Později se stal velkým kritikem Kremlu, v rozhovorech se západními médii prezentoval strategie, jakými s Putinem dosahovali mediální manipulace (Mackinnon 2012).

2.5.3 Vladislav Surkov a *spin doctoring* o událostech na Ukrajině 2014-2020

Vladislav Surkov je další osobnost často označovaná v současném Rusku jako *spin doktor*. Surkov je ruský politik, stratég a podnikatel a neúspěšný student divadelní režie. Své jméno si vybudoval nejdříve jako člen ochranky ruského oligarchy Michaila Chodorkovského, později jako člen jeho PR týmu. Poté, co Chodorkovskij skončil ve vězení, začal Vladislav Surkov působit jako poradce Borise Jelcina. Později přijal nabídku Vladimíra Putina a stal se jeho blízkým spolupracovníkem. Právě za jeho vlády naplno využil své schopnosti používat techniky *spin doctoringu* ve prospěch nově zvoleného prezidenta (BBC 2019).

Příkladem jeho vlivu na média je rok 2011, kdy o Vladislavu Surkovi ruský miliardář Michail Prochorov prohlásil, že je Putinův „hlavní loutkař“ a zmínil, že dokud lidé jako Surkov budou mít v Rusku vliv, změna politiky je kvůli kontrole médií nemožná. Odkazoval tím na fakt, že Surkov je autor strategie, dle které opoziční strany a média jsou opoziční jen navenek, ve skutečnosti jsou plně ovládaná Putinovým režimem. Ačkoliv jeho prohlášení zaznělo v sále plném novinářů, *spin doctor* Surkov se postaral, aby se toto prohlášení nikdy k ruským divákům nedostalo. Úkolem Surkova jako *spin*

doktora bylo během prvních dvou Putinových funkčních období vytváření Putina kultu osobnosti. Putin byl pomocí medií prezentován jako příklad ruské maskulinity a zachránce Ruska. Redaktoři státních ruských medií dostávali při pravidelných schůzkách se Surkovem instrukce, jak mají o Putinovi psát. Zlom přišel v roce 2012, kdy v Rusku propukly protivládní protesty, Surkov je nepřímo podpořil a na základě této podpory byl z funkce propuštěn (Whitney 2020).

Do úřadu se vrátil v roce 2014, kdy se stal Putinovým poradcem pro Ruskem okupované území Ukrajiny a Gruzie. V roce 2016 se ukrajinské hackerské skupině podařilo získat přístup do jeho e-mailové schránky. Na základě těchto e-mailů je možné definovat strategie, které Surkov v těchto konfliktech používal a to, jak je jako *spin doktor* cíleně prezentoval do médií. Nejlepším příkladem jsou aktivity, které Surkov prováděl na Ukrajině před i po vypuknutí konfliktu v roce 2014 (Walker 2016). Krátce po svém návratu si Surkov nechal zpracovat ředitelem ruské televize Konstatinem Ernestem analýzu mediálního prostředí Ukrajiny. Předmětem zprávy byly informace o ukrajinském mediálním prostředí o osobách a jejich finančním zapojení a o cílovém publiku jednotlivých televizních kanálů. Na základě této zprávy ustanovil tým lidí složený, jak z ruských, tak ukrajinských publicistů, vlastníků medií a dalších. Tito lidé, mezi nimi publicisté a novináři Oleg Bondarenko, Jevgenij Minčenko a Sergej Michejev, pod dohledem Vladimíra Surkova následně zformovali informační agendu pro Ukrajinu. Byli loajální Kremlu a připraveni šířit pro Rusko pozitivní narativy. Díky přístupům k informacím o ukrajinském mediálním prostředí je mohli velmi dobře zacílit. Jejich strategie byla naplno využita po událostech na ukrajinském Maidanu. Tehdy začali do ukrajinských médií pouštět svoje expertní stanoviska, kterými zamořili informační prostor. Výjimkou nebyly ani zavádějící, až diverzní narativy následujících typů: Toto je skutečná občanská válka. Lvovští radikálové zorganizují trestnou výpravu na východ ve stylu banderovských akcí, aby donutili obyvatele na východě žít „správně“. Maidan je „revoluce oligarchů“. Kolem Ukrajiny se odehrává aktivní geopolitický boj, do kterého jsou zapojeny nejen Rusko, Spojené státy a evropské země, ale dokonce i Čína. (Hosaka 2019:753-758).

Tyto mediální akce pokračovaly až do anexe Krymu, kdy ruským státem sponzorovaná média přestala mít u ukrajinských obyvatel důvěru. Jako reakci na tuto skutečnost

posílila Surkova skupina šíření těchto narativů v prostředí sociálních sítí a s pomocí ukrajinského publicisty Pavla Broida vypracovala plány na vznik falešných ukrajinských zpravodajských webů, které by skrytě podporovaly Kreml. 17. července 2015 bylo nad Donbasem sestřeleno letadlo MH17 společnosti Malaysia Airline. Zprávy o neštěstí obletěly svět, většina médií obviňovala pro-ruské separatisty. Situace si vyžadovala okamžitý zásah Kremlu. Kurčenko v následující dnech poslal e-mailem Surkovovi seznamy ukrajinských novinářů, ve kterých byla hodnocena jejich potencionální oddanost Ruské federaci. Dalším obsahem e-mailu byly instrukce zástupcům loajálních médií a bloggerům, jak mají událost ve svých zpravodajských pořadech pokrývat. Cílem bylo ze sestřelení letadla obvinít Kyjev. Později, po odtržení Donbasu a Luhansku, bylo Surkovovou snahou vytvářet komunikační kanály mezi zástupci okupovaných oblastí a západními novináři s cílem sdělovat alternativní názory zahraniční veřejnosti a ospravedlnit podporu nově vzniklých separatistických regionů ze strany Ruska (Hosaka 2019:765-766). Surkov tento post vykonával do roku 2020, kdy byl bez udání důvodů propuštěn. Později se spekulovalo i o jeho zatčení (Standish 2020).

2.5.4. Dimitry Kyselyov a jeho *spin doctoring* o současné Ukrajině

Dimitry Kyselyov je ruský novinář a televizní moderátor, který je známý svými prokremelskými názory. Můžeme ho zařadit mezi další ruské *spin doktory*. Kyselyov začal svoji kariéru jako novinář v 80. letech, kdy psal pro sovětské noviny a časopisy. V roce 2013 byl Kyselyov jmenován Vladimírem Putinem šéfem státní tiskové agentury Rusko dnes, která má pod sebou několik médií a její dceřiná společnost provozuje agenturu *Sputnik* a jeho jazykové odnože. Hlavním důvodem pro jmenování bylo jeho prokremelské vystupování a znalost mediálního prostředí (Ennis 2014). Je známý hlavně díky své zpravodajské televizní show *Zprávy týdne*, vysílané na státní zpravodajské televizní stanici *Russia 1*, kdy vystupuje se svou protizápadní a proruskou rétorikou (The Moscow Times 2021). V jeho pořadu se objevují zprávy o tom, že USA jsou imperiální mocnost, která chce Rusko zničit. Naopak Rusko by USA mohlo kdykoliv proměnit v radioaktivní prach. Vladimíra Putina vyobrazuje jako jedinou šanci na záchranu Ruska a obnovení jeho velikosti z dob Sovětského svazu. Na Ukrajině vládnou podle Kyselyova fašisti. Ruská federace vede svoje útoky jen a pouze na vojenské cíle. O ruském ostřelování škol, nemocnic, domů, mrtvých civilistech nepadne ani slovo. „Ukrajina

pomocí Západu provedla státní převrat“ řekl Kyselyov ve svém pořadu a vylíčil svůj úhel pohledu na události roku 2014, kdy tehdejší ukrajinský parlament zbavil funkce prokremelského prezidenta Viktora Janukovyče. V jeho pořadu byly promítány údajné pochody pravicových skupin v Kyjevě v době revoluce. Kyselyov tím chtěl demonstrovat údajnou spojitost nové ukrajinské vlády s Hitlerovými jednotkami SS (Ziener 2022).

2.6 *Spin doctoring* o současné invazi na Ukrajinu

Ruská invaze na Ukrajinu začala 24. února 2022. Původní ruský plán, který počítal s rychlým dobytím Kyjeva a odstraněním současného ukrajinského prezidenta Zelenského se nepodařil. Obě strany spolu svádějí boje na východě země. Ukrajina spoléhá na dodávky zbraní ze Západu a snaží se získat zpět svoje území. Rusko je obviňováno z válečných zločinů, kterých se má dopouštět na civilním obyvatelstvu. Svoje raketové útoky cílí jak na kritickou infrastrukturu, tak na civilní cíle ve snaze demoralizovat protivníka. Válka se však odehrává i v mediálním prostředí (Bond 2023). Po začátku invaze začala média jednotlivých zemích o invazi informovat v odlišných podobách. Západní média obecně ruskou invazi označila za nevyprovokovanou, Ruská federace se podle nich svojí intervencí dopouští válečného zločinu. Čínská státní média se snaží prosazovat diplomatické řešení konfliktu, zároveň obviňují západní mocnosti z vyvolání konfliktu (Pierri 2022).

Ruská média a ruští *spin doktoři* se od počátku invaze snaží využívat technik *spin doctoringu* a hybridní války, aby změnily pro Rusko negativní mediální narativ a snížili podporu Ukrajiny v západním světě a zachovali podporu ruských občanů pro invazi na Ukrajinu. Do tohoto procesu je zapojeno mnoho subjektů. Mezi ně patří ruská státní média, novináři a vysocí ruští představitelé. Velkou roli hrají také sociální sítě ruských politiků a novinářů, kde jsou tyto informace šířeny (Mozur 2022, Messieh 2022, Perez 2022). Po začátku invaze se státní ruské zpravodajství řídilo narativem Vladimíra Putina o „speciální vojenské operaci“ podporovalo jeho tezi o „demilitarizaci“ a „denacifikaci“ Ukrajiny. Občané v Donbasu podle ruských médií byli obětí genocidy a bylo potřeba je ochránit. V průběhu prvních dní byl popírán samotný útok na Kyjev, o raketách, které často dopadaly na obydlené části města, nepadla žádná zmínka. Ale objevovaly se zprávy, dle kterých byl Donbas ze strany Ukrajiny intenzivně bombardován (Ciuriak 2022, Sauer 2022). E-maily, které unikly největší ruské státní mediální společnosti VGTRK

(Všeruská televizní a rozhlasová společnost), ukazují další taktiky ruského *spin doctoringu*. V e-mailové komunikaci ruských státních novinářů se objevily instrukce, jak mají o invazi informovat. I když země čelí nemalým ztrátám na bojišti, ekonomické izolaci, sankcím, ruská média a jeho představitelé vytvářejí verzi války, v níž Rusko vítězí a Ukrajina a Západ jsou na pokraji kolapsu. Aby tento narativ podpořili používají metody sbírání třešní, vybírají pro ně pozitivní informace z konzervativních nebo alternativních západních médií. Příkladem může být americká Fox News nebo Daily Caller a další. Pracovníci Všeruské televizní a rozhlasové společnosti tyto cíleně vybrané informace sdílejí. Ukazují odpor Západu k válce a pokles životní úrovně zásluhou sankcí proti Rusku (Mozur 2022).

Velkou roli v tomto konfliktu hrají sociální sítě, kde se tyto narativy a dezinformace šíří. Od únorové invaze kremelští influenceři rozšiřují informace na sociálních sítích, jako Tiktok, Facebook, Twitter a Telegram. Jejich hlavním záměrem je zahltnit informační prostor falešnými teoriemi, a popírat skutečnosti týkající se války na Ukrajině a snížit podporu Západu. Tvzení, které bylo na sociálních sítích hojně šířeno a diskutováno, obviňovalo Ukrajinu a americkou vládu, že na Ukrajině vyrábí chemické zbraně. Na sociálních sítích byla také často šířena deepfake videa ukrajinského prezidenta Zelenského, dle kterých uprchl ze země a vyzýval ukrajinské vojáky, aby složili zbraně. Byla prezentována falešná tržiště na dark webu, jejich účelem mělo být přeprodávání zbraní za účelem zisku. Tato tvrzení byla hojně šířena konspiračními weby, ale i známějšími médii i moderátorem Fox News Tuckerem Carlsonem, jehož výroky byly následně použity proruskými médii. Cílem této strategie nemusí být jen to, aby lidé těmto informacím uvěřili. Stačí, když bude prostor na sociálních sítích zaplaven tolika protichůdnými informacemi, že veřejnost bude natolik zmatena a otrávena, že se přestane o téma války zajímat úplně. (Bond 2023, Osadchuk 2023).

3. Analytická část

3.1 Hybridní strategie hybridní války a *spin doctoringu* v kontextu ruské invaze na Ukrajinu

Na základě klasického pojetí *spin doctoringu*, hybridní války a současné mediální strategie Ruské federace můžeme vytvořit hybridní strategii použití *spin doctoringu*, v kontextu ruské invaze na Ukrajinu. Je to cílená snaha ruské vlády o ovlivnění domácího a zahraničního publika ve svůj prospěch nevojenskými prostředky. Cílem je snížení podpory Ukrajiny a legitimace ruské invaze na Ukrajinu. Snížit úroveň důvěry v demokratické instituce a dosadit do vedení zemí proruský orientované představitele, které by vyznávali proruskou politiku. Ruští *spin doktoři* vytvářejí realitu, která má za cíl Ukrajinu poškodit, zpochybnit její právo na existenci, obvinít Západ z vyprovokování konfliktu apod. K šíření této reality používají ruští *spin doktoři* kombinaci několika technik *spin doctoringu*. Tím, že mají absolutní kontrolu nad ruským mediálním prostředím, používají techniku udávání trendu zpráv, díky níž mohou zprávy vykládat jednostranně, pozitivně ve prospěch Ruska. Záměrně vynechávají skutečnosti, které by mohly Rusko poškodit a nejsou v souladu s politikou Kremlu, nepublikují zprávy o zasažení civilních cílů ruskými vojsky. Také používají techniku trhání třešní, kdy vybírají zprávy, ze zahraničních médií, které lze využít v jejich prospěch anebo vytrhávají z kontextu části rozhovorů se západními politiky, které jsou následně použity ve prospěch Ruska. Tato domnělá realita a podobné dezinformace jsou pak šířeny ruskými médii, proruskými politiky nebo dalšími aktéry. Do celého procesu jsou zapojeni i další subjekty, jednotlivci a ruské vládní agentury. Na základě ruského konceptu hybridní války a působení jeho *spin doktorů* v minulých a současných konfliktech můžeme říci, že Ruská federace používá techniky *spin doctoringu* v rámci hybridní války.

3.2 Mediální analýza

Na základě předešlých kapitol, které analyzují techniky a způsob použití *spin doctoringu* a hybridní války Ruskou federací, v této části představím kvalitativní mediální obsahovou analýzu prokremelského media *Sputnik Česká republika*.

3.2.1 Zkoumané médium

Zkoumaným médiem je *Sputnik Česká republika*. Je provozovaný ruskou státní agenturou Rusko dnes, která byla zřízena roku 2013, na základě iniciativy prezidenta Putina. *Sputnik* provozuje čtyři desítky cizojazyčných mutací. Podle Bezpečnostní informační služby je *Sputnik* zapojený do hybridní války a je zodpovědný za pokusy ovlivňovat volby a demokratické procesy v západních zemích pomocí manipulace se zavádějícími informacemi a šíření pozitivního ruského narativu. (ČT24 2019).

Rubrika, které se budu ve své práci věnovat, nese název Demilitarizace a denacifikace Ukrajiny. Píše se zde: „*Vladimir Putin vyhlásil speciální vojenskou operaci na Donbasu. Poznamenal, že jejím cílem je chránit lidi na Donbasu, kteří jsou již osm let vystaveni zneužívání a genocidě ze strany kyjevského režimu. Putin dodal, že v plánech Ruska není okupace Ukrajiny, RF se však bude snažit o její demilitarizaci a denacifikaci. Vyzval ukrajinské vojáky, aby neplnili trestné rozkazy ukrajinské chunty, okamžitě složili zbraně a odešli domů. Zároveň zdůraznil, že všichni příslušníci ukrajinské armády, kteří splní tento požadavek, budou moci svobodně opustit bojovou zónu a vrátit se domů ke svým rodinám*“ (Sputnik Česká republika 2022a).

V březnu Rada Evropské unie uvalila další sankce v reakci na vojenskou agresi Ruské federace proti Ukrajině. Na jejich základě EU omezila vysílání zpravodajské agentury *Sputnik* a zpravodajské sítě Rusko dnes. Důvodem tohoto zákazu je skutečnost, že Kreml používá systematickou manipulaci s informacemi jako nástroj vedení hybridní války a tyto zpravodajské kanály představují hrozbu pro civilní pořádek a bezpečnost Evropské unie. Kreml se snaží ovlivnit občanskou společnost a fungování demokratických institucí v členských státech Evropské unie. *Sputnik* a Rusko dnes jsou pod přímou kontrolou orgánů Ruské federace. Svoji činností ospravedlňují ruskou agresi, a to tím, že šíří dezinformace, manipulují s informacemi a zkreslují fakta. Zákaz by podle komise měl

trvat do doby, kdy Ruská federace neukončí svojí agresi vůči Ukrajině a neskončí se svojí mediální kampaní (Rada Evropské unie 2022).

3.2.2 Metodologie

Pro analýzu článků na internetovém portále *Sputnik Česká republika* týkajících se důležitých událostí války na Ukrajině v roce 2022 v sekci Demilitarizace a denacifikace bude použita kvalitativní obsahová analýza, která je definována jako výzkumná metoda, která se zaměřuje na zkoumání kvalitativních (nečíselných) dat v médiích, jako jsou například novinové články, televizní vysílání, rádiové pořady a další obsah. Cílem této analýzy a základní výzkumná otázka je, zda informování *Sputnik Česká republika* zapadá do mediální strategie popsané v kapitole 3.1 a 3.2 a zjistit jaké techniky *spin doctoringu* zpravodajský server používá. Události jsou vybrány na základě veřejnoprávních zpravodajských webu *iRozhlas* (iRozhlas 2023) *BBC* (BBC 2023). Články jsou vybrány tak, aby prezentovaly jak pro Ruskou federaci záporné, tak pozitivní události.

Techniky, které v analýze používám při vyhodnocení použití *spin doctoringu* jsou následující a jsou více vysvětleny v kapitole 2.3.

- Udávání trendu zpráv (agenda setting)
- Šíření narativu (spread the narrative)
- Trhání třešní (cherry picking)
- Únik informací (leaking)
- Dezinformace (disinformation)
- Praní špinavého prádla (information laundering)

Na základě těchto technik a kapitoly 3.2 věnující se hybridní strategii *spin doctoringu* a hybridní války jsem určil několik okruhů otázek, na které budu v článcích hledat odpověď. Tyto otázky mi v konečném důsledku pomohou při ověření hybridní strategie a hledání odpovědi na základní výzkumnou otázku.

1. V jakém kontextu články informují o obou stranách konfliktu? Zaměřuji se hlavně na šíření narativů, které mají za cíl vzpudit emoci u cílové veřejnosti.

2. Jak články pracují s vyjádřením ruských vládních špiček? Důležité je také jestli články přinášejí pohled Ukrajinské strany, případně jak s vyjádřením druhé strany pracují.
3. Z jakých zdrojů články vycházejí? Jsou v nich prezentované informace ověřitelné?
4. Jsou v člancích citovány zahraničních osobnosti? Týká se hlavně odborníků, politiků atd. Cílem je zjistit, jestli jsou výroky zahraničních osobností cíleně vybíraný, aby podpořili verzi ruské strany. Jestli je vybírány pouze typ osobností, které s invazí souhlasí.

Na základě zákazu není v Evropské unii umožněn přístup na webové stránky *Sputnik Česká republika* ani jeho jazykové odnože. Pro zpracování této analýzy jsem proto musel použít virtuální privátní síť (VPN), která umožňuje připojení přes vzdálený server a pomocí jeho internetového protokolu (IP) lze zobrazit v Evropské unii blokové stránky.

Obsahová analýza se věnuje článkům, které informují o následujících událostech války v rubrice Demilitarizace a denacifikace Ukrajiny. Celkově rubrika obsahuje od začátku invaze do konce roku 1612 článků.

- Zničení divadla v Mariupolu (březen) 1 článek
- Obvinění Ruské federace z masakrů ve městě Buča (duben) 20 článků
- Potopení křižníku Moskva (duben) 4 články
- Dobyť Mariupolu Ruskou federací (květen) 40 článků
- Atentát na Kerčský most (říjen) 11 článků

3.2.3 Zničení divadla v Mariupolu

Tomuto tématu se v celé sekci Demilitarizace a denacifikace Ukrajiny věnuje jen jeden krátký článek z 17. března v rozsahu několika desítek slov. Článek cituje zprávu ruského ministerstva obrany, které uvádí, že ruské letectvo neprovádělo 16. března žádné útoky, cílí na pozemní cíle v Mariupolu. Naopak podle jeho spolehlivých zdrojů celý útok provedli bojovníci nacionalistického pluku Azov, kteří mohli v budově držet civilisty jako rukojmí a používat horní patra jako obranné pozice. V druhé části se článek k této verzi přiklání, když přináší výpovědi uprchlíků, kteří utekli z Mariupolu. Podle nich byli v budově divadla přítomni „nacisté batalionu Azov“, kteří jsou zodpovědní za další útoky

na civilní infrastrukturu v Mariupolu. (Sputnik Česká republika 2022b). Jména uprchlíků v článku zmíněna nejsou, pouze to že tyto informace sdělili na ruském ministerstvu obrany. V článku jsou použity některé techniky *spin doctoringu*. V článku je dvakrát zmíněný odkaz na nacionalisty nebo nacisty z pluku Azov, to je technika, kdy ruská strana šíří negativní narativ o Ukrajincích, kterým se snaží odkazovat na nacistickou minulost a snaží se jím vyvolat negativní emoce u zahraniční veřejnosti. Další použitou technikou je udávání trendu zpráv, článek vynechává pro subjekt nehodící se skutečnosti. V celém článku není ani jednou zmíněn počet obětí náletu, které uvádí druhá strana. Autor článku také naplňuje definici *spin doktora*, kdy interpretuje oficiální stanovisko ruského ministerstva obrany, pomocí dalších argumentů ho potvrzuje a bere za ho za fakt.

3.2.4 Obvinění Ruské federace z masakru ve městě Buča

Tématu masakru civilistů ve městě Buča se v rubrice Demilitarizace a denacifikace Ukrajiny věnuje celkem 20 článků. První článek z 3.dubna popírá obvinění Kyjeva z údajného zabíjení civilistů v Buče. Odkazuje na starostu Anatolija Fedoruka, který se ve svém video projevu z 31.března nezmiňuje o žádných zastřelených civilistech (Sputnik Česká republika 2022c). Další článek z 4.dubna cituje ministra zahraničí Sergeje Lavrova, který uvádí, že Ukrajina a její západní patroni šíří fakeová videa s cílem obvinít Ruskou federaci. Podle něj po odchodu ruských vojsk byla upřádána inscenace. Všechna obvinění jsou podle něj jen provokace. Článek potvrzuje jeho slova, když poukazuje na skutečnost, že si uživatelé na sociálních sítích všimli, že mrví lidé hýbou rukama (Sputnik Česká republika 2022d). Další články s touto verzí počítají, když citují vyjádření dalších ruských představitelů, kteří se vždy shodnou na stejné verzi, viní Ukrajinu z provokace a inscenace nebo citují zahraniční odborníky, kteří tuto skutečnost podporují. Autoři článku vždy s jejich verzí souhlasí a podpoří je dalšími argumenty. Na informování o masakru v Buče vidíme další použití *spin doctoringu* redaktory *Sputniku*. Díky tomu, že mají pod kontrolou udávání trendu zpráv, přinášejí pouze vyjádření ruských odborníků nebo používají techniku trhání třešní. Vybírají informace z projevu prezidenta Zelenského a zahraničních odborníků, politiků tak, aby mohli obhájit verzi Ruské federace. V článcích také není nikde uvedena verze ukrajinské armády ani údajný počet mrtvých. V některých článcích se opět objevuje odkaz na údajný ukrajinský nacionalismus.

3.2.5 Potopení křižníku Moskva

Články týkající se potopení ruského křižníku Moskva jsou na *Sputniku* celkem čtyři. Všechny jsou velmi krátké. Ve třech případech informují o vyjádření ruského ministerstva obrany a v jednom cituje zpravodajskou CNN. První z nich je z 14.dubna, týká se výbuchů munice na křižníku, které byly podle ruského ministerstva obrany zastaveny. Oheň, který v návaznosti na ně vznikl byl uhašen. Posádka lodi byla evakuována a probíhá příprava odtažení křižníku do přístavu (*Sputnik Česká republika 2022e*). Další článek z večera 14. dubna uvádí, že křižník při přepravě do přístavu ztratil při bouři stabilitu, a nakonec se potopil. Posádka byla včas evakuována, příčina požáru je v šetření (*Sputnik Česká republika 2022f*). Článek z 22.dubna líčí stanovisko ruského ministerstva obrany, které informovalo, že během snahy zachránit křižník zahynul jeden voják a dalších 27 členů posádky se pohřešuje (*Sputnik Česká republika 2022g*). Poslední článek, týkající se tohoto tématu odkazuje na skutečnost, že Spojené státy poskytly Ukrajině informace o tom, kde se křižník nachází, článek jako zdroj bere zpravodajskou CNN (*Sputnik Česká republika 2022h*). Ani jeden z předchozích článků nezmiňuje americko-ukrajinskou verzi příběhu, podle které byla loď zasažena střelou Neptun (*BBC 2022*). Ve třech případech články přebírají informace pouze z ruské strany, což opět dokazuje použití *spin doctoringu* ve snaze vyhýbat se informacím, které by mohly poškodit profil Ruské federace v očích světové veřejnosti. Ani ve zprávě, která obviňuje Spojené státy z poskytnutí informací ukrajinské straně není zmíněno potenciální zapojení Ukrajiny do útoku na křižník Moskva, což vyvolává dojem, že autor textu ukrajinskou verzi zná. Nechce pokazit ruský narativ neporazitelnosti, který by byl narušen skutečností, že největší ruský křižník může být potopen ukrajinskou nacistickou armádou.

3.2.6 Dobytí Mariupolu Ruskou federací

Článků zabývajících se dobytím Mariupolu a jeho následným osudem pod kontrolou Ruské federace je v sekci 40 a jsou různého charakteru. První články se věnují pluku Azov, který se do 22.května byl ještě schopný bránit v areálu Azovstalu. Obecně články popisují obránce jako nacionalisty, kteří cílí svoje útoky proti civilnímu obyvatelstvu a bombardují humanitární konvoje. Na jejich základně, v článku se nepíše, kde tato základna byla nebo je, byl podle *Sputniku* nalezen plán na obklíčení a dobytí města Novozovsk s následným

pokračováním útoku k ruským hranicím (Sputnik Česká republika 2022i). Články také pokračují v šíření narativu o nacionalistickém pluku Azov, proti kterému je v Rusku zahájeno trestní řízení, články informují o jejich soudu. Další informování *Sputniku Česká republika* se do konce roku ohledně Mariupolu omezuje výhradně na krátká videa s minimálním komentářem. Video zobrazují obyvatele Mariupolu, ti vypráví o ukrajinských bojovnících, kteří měli podle nich na místních obyvatelích provádět genocidu. Toto potvrzuje i další článek, který cituje závěry Vyšetřovacího výboru Ruské federace. Uvádí, že po dobytí města byla nalezena těla 3 tisíc civilistů, článek ale neuvádí, jak civilisté zemřeli, pouze to, že za jejich smrt jsou odpovědni Ukrajinci (Sputnik Česká republika 2022j). Video se dále věnují různým tématům. Vesměs chválí ruskou stranu, která Mariupol osvobodila. Obyvatelé si pochvalují život pod správou Ruské federace, vodí děti do školy. Další videa potvrzují verzi Kremlu, například když zajatý voják praporu Azov v 39 sekundovém videu přizná svojí vinu za zabití několika civilistů (Sputnik Česká republika 2022k). Na základě informování *Sputniku* o událostech kolem dobytí Mariupolu můžeme identifikovat použití *spin doctoringu*. Opět je zde šířen narativ, poukazující na ukrajinský nacionalismus. Ukrajinci zabíjejí civilisty a plánují útok na Ruskou federaci. Technika udávání trendu zpráv je zde použita ve smyslu, kdy není přípustný pohled druhé strany. Jsou zde citovány jen a pouze oficiální ruské nebo proruské zdroje a jsou potvrzovány výpověďmi obyvatel Mariupolu, které působí vynuceně a nepřírozeně. Těžko uvěřitelné informace o připravovaném ukrajinském útoku na Ruskou federaci podporují trend, kterým Ruská federace setrvává ve své mediální strategii, kdy se snaží vyvolat dojem, že Ukrajina je agresorem a Ruská federace se snaží pomocí svojí „speciální operace“ ochránit obyvatele, snášejíci ukrajinskou genocidou.

3.2.7 Atentát na Kerčský (Krymský) most

Články, které se týkají událostí po útoku na krymský most je v rubrice celkem 11. Po člancích zachycujících základní informace o útoku na most, přichází citace vyjádření ruských vládních špiček. Například mluvčí ruského ministerstva zahraničí Maria Zacharovová ve svém projevu obviňuje Ukrajinu ze spáchání teroristického útoku na území Ruska, důkazem je jí skutečnost, že se po útoku na Krymský most šéf kanceláře prezidenta Ukrajiny Volodymyra Zelenského Mychajlo Podoljak vyjádřil že útok je teprve

„začátek“. Toto tvrzení je doplněno vyjádřeními dalších ruských představitelů. Ti se shodnou na tom, že je potřeba proti Ukrajině více zasáhnout a že Ukrajina svým útokem na ruském území dala najevo, že chce vést válku jakýmkoliv prostředky. Gratulace Západu jsou podle nich důkazem, že je Západ do celého útoku zapojen a Ukrajinu do atentátu zatáhl (Sputnik Česká republika, 2022l). Narativ o Ukrajině, ovládané Západem se v člancích vyskytuje opakovaně. O útoku na Krymský most se dále mluví jako o teroristickém útoku, což *Sputnik* podporuje dvěma rozhovory se dvěma slovenskými politiky, jakožto představiteli Západu, kteří útok též považují za teroristický. Konkrétně se jedná o Štefana Harabina, bývalého předsedu slovenského nejvyššího soudu. Ten v rozhovoru podporuje ruskou verzi a narativy o Západu a Ukrajině. Na otázku, jestli vidí nějakou paralelu v útoku na Krymský most a plynovod Nordstream odpoví následovně: *V obou případech lze mluvit doslova o projevech kanibalismu anglosaského světového řádu, jehož průvodním znakem jsou již dlouhodobě i nejšpinavější formy mezinárodního terorismu. Ukrajinský ukrajinsko-nacisticko-banderovský režim se bezesporu již minimálně od roku 2014, po neústavním teroristickém převratu, chová bez nejmenších pochybností jako teroristická organizace.* (Sputnik Česká republika, 2022m). Druhý článek se týká rozhovoru s poslancem Národní rady Slovenska a místopředsedou strany SMER-SD Ľubošem Blahou. Článek se prezentuje jako rozhovor, ale jako zdroj je zde uveden facebookový profil pana poslance. Původní post se nedá dohledat. Jeho facebookový profil byl pro porušování podmínek sociální sítě zablokován (Aktuality.sk 2022): Nelze proto ověřit, zda šlo skutečně o rozhovor nebo zda si redaktoři vymysleli otázku a odpověděli si na ni statusem Blahy. V údajném rozhovoru Blaha nicméně podporuje verzi Kremlu a jeho narativ teroristické Ukrajiny: *Terorismus je zlo a mě velmi mrzí, že mnozí Ukrajinci podléhají stejnému banderovskému narativu jako během druhé světové války. Tehdy Banderovci také vraždili a terorizovali obyvatelstvo, ve Volyni pozabíjeli desítky tisíc lidí, plenili i na východním Slovensku. K tomuto se chceme vracet? K oslavě zabíjení a vraždění? K oslavě terorismu? Pouze to potvrzuje, že ukrajinský režim Volodymyra Zelenského stále viditelněji nese rysy teroristického režimu, a Evropa musí čelit obrovské výzvě – to chce nadále posílat zbraně Zelenskému, který podporuje terorismus? Tuto otázku by si měli položit i váleční štváči na Slovensku, jako je prezidentka Čaputová či ministr obrany Nad'. Jaký je to pocit kolaborovat s teroristickým*

režimem? Dokážou se ještě ráno podívat do zrcadla? (Sputnik Česká republika, 2022n). Informování o atentátu na Kerčský most spadá do mediální strategie Ruské federace a používá opakující se techniky *spin doctoringu*, jako je udávání trendu zpráv, kdy je v událostech prezentováno stanovisko Kremlu, které je potvrzeno dalšími argumenty. Trhání třešní je použito v prezentování útržků myšlenek zahraničních osobností v kontextu, který podporuje narativ teroristického ukrajinského státu.

3.2.8 Vyhodnocení analýzy

Základní výzkumná otázka byla, jestli zapadá informování *Sputnik Česká republika* v klíčových událostech války na Ukrajině za rok 2022 do hybridní strategie Ruské federace, spojující použití *spin doctoringu* a konceptu hybridní války. V metodologické části jsem si nastavil otázky, na které jsem v článcích hledal odpověď. Následuje jejich vyhodnocení.

1. Informování o ukrajinské straně se vždy neslo ve stejném duchu. U všech klíčových událostí přetrvával negativní narativ o teroristickém fašistickém ukrajinském národě, který páchá genocidu na místních obyvatelích. Ohledně ruské strany byl naopak prezentován pozitivní narativ, který vyzdvihuje roli Ruska jako ochránce, který byl k provedení „Speciální vojenské operace“ vyprovokován Západem. Útoky tohoto ochránce jsou pak cíleny pouze proti vojenským cílům.
2. Články vycházely výhradně z vyjádření ruských představitelů. Tato vyjádření byla často podpořena dalšími argumenty, popřípadě dalšími „nezávislými zdroji“ a vydávána za pravdu. Nejlepším příkladem je informování o bombovém útoku na divadlo v Mariupolu kdy vyjádření ruské strany, že za útok mohou ukrajinské síly z pluku Azov je potvrzeno výpověďmi uprchlíků. Ukrajinská verze byla zmíněna jen případech, kdy se to ruské straně hodilo. Nikdy nebyla prezentována ukrajinská verze událostí ani počet obětí.
3. Články a informace v nich vycházejí z několika zdrojů. Hlavním zdrojem jsou vyjádření ruských vládních představitelů. Dalším zdrojem, který se vyskytuje u všech událostí jsou „rozhovory“ s údajnými místními obyvateli nebo zajatými ukrajinskými vojáky. Tyto rozhovory vždy podporují verzi Ruska. Místní obyvatelé popisují ruskou stranu v pozitivním světle, souhlasí s její přítomností. Ukrajínští vojáci se přiznávají k zabíjení civilistů. V článcích se také objevují zahraniční

zdroje, většinou ve formě odborníků novinářů atd, jejichž vyjádření opět slouží jako argument pro ruskou stranu.

4. Výroky zahraničních politiků jsou ve člancích zmiňovány. Výroky pocházejí buď ze sociálních sítí politiků nebo z rozhovorů, které s nimi *Sputnik Česká republika* udělal. Jsou vybíráni pouze takové osobnosti a jejich výroky, které opět souhlasí s ruskou verzí a dál šíří negativní narativy o Ukrajincích.

Odpověď na výzkumnou otázku, na základě mediální analýzy pěti událostí a zodpovězení čtyřech dílčích otázek je ano. *Sputnik* používá ve svém informování strategii, za použití technik *spin doctoringu* v kontextu hybridní války. Nejčastější technikou *spin doctoringu* je šíření negativního narativu, jenž odkazuje na ukrajinskou nacistickou Banderovskou minulost a vyobrazuje současné ukrajinské představitele jako nacionalistické, až fašistické zločince, kteří provádí na civilním obyvatelstvu genocidu. Ruská federace se snaží pouze tyto obyvatele ochránit a podniká útoky pouze na vojenské cíle. Zároveň obviňuje Západ z vyvolání konfliktu a z dosazení současné ukrajinské vlády. Díky technice ovládnutí trendu zpráv mohou prezentovat pouze stanoviska, které dále tuto verzi příběhu podporují. Naopak zprávy, které by mediálnímu obrazu Ruské federace mohly ublížit ve svém zpravodajství nezmiňují. Další použitou technikou je trhání třešní, kdy využívají útržky z vyjádření zahraničních osobností, tak aby jejich vyznění podporovalo Ruskou federaci.

4. Závěr

Cílem práce bylo definovat hybridní strategii, která by odrážela použití *spin doctoringu* a jeho technik, spojeného s konceptem hybridní války, v rámci invaze Ruské federace na Ukrajinu v roce 2022. Tato strategie počítá se zapojením mnoha subjektů a *spin doktorů*, kteří budou pomocí nejrůznějších metod a technik manipulovat veřejné mínění a produkovat takové mediální výstupy, které by ospravedlnily Ruskou invazi na Ukrajinu a nabourávaly víru zahraničního publika v demokratické instituce. Tato strategie vedení války nekonvenčními prostředky spadá do chápání vedení hybridní války Ruské federace, jejíž koncepci definoval generál Gerasimov. Mediální analýza měla tuto strategii ověřit a potvrdit techniky *spin doctoringu*, které Ruská federace prostřednictvím svých ovládaných médií používá. Použití hybridní strategie se v informování *Sputnik Česká republika* potvrdilo. Dominantně používanou technikou *spin doctoringu* v rámci hybridní války bylo šíření negativního narativu o Ukrajincích jako neonacistech a jejich údajném vraždění místního obyvatelstva. Některé články se také opíraly o útržky z vyjádření zahraničních odborníků a politiků. Jejich vyjádření jsou užívána k šíření podpory oficiální verze a narativu o Ukrajincích. Lidé s jiným názorem a protistrana neměly v člancích prostor pro vyjádření své verze, pokud neodpovídala verzi Kremlu. Ruská strana si díky absolutní kontrole mediálního prostředí může ve zpravodajství vybírat pouze články, které jsou v souladu s vyjádřeními Kremlu.

Problémem, s kterým jsem se setkal a nachází se zde prostor pro další zkoumání, pramení z podstaty *spin doctoringu*. *Spin doktoři* používají ve své mediální prezentaci většinou kombinaci více technik *spin doctoringu*. Některé tyto techniky jsou hůře odhalitelné a někdy bych řekl dokonce neodhalitelné. Abychom mohli určit všechny strategie a techniky, se kterými Ruská strana operuje, a byli schopni se jim efektivně bránit, musíme analyzovat stovky článků a rozlišovat mezi skutečností a manipulací. Což může být v dnešní době, kdy obě strany konfliktu informace upravují ve svůj prospěch velmi těžké. Nicméně identifikované techniky by mohly pomoci při vytváření obranné strategie proti ruské hybridní válce. K odhalení těchto technik a strategií by do budoucna mohla pomoci umělá inteligence. Ta by vyhodnocovala kontext a pravdivost zpráv ve větším měřítku. Otázkou je, jestli bychom ji byli ochotni svěřit takto kontroverzní problematiku.

5. Seznam literatury

AKTUALITY.SK, 2022. *Ľuboš Blaha na Facebooku definitívne skončil, zrušili mu účet. Poznáme dôvody* [online] [vid. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://zive.aktuality.sk/clanok/1G39wR6/lubos-blaha-na-facebooku-definitivne-skoncil-zrusili-mu-ucet-pozname-dovody/>

ANDREWS, Leighton, 2006. Spin: From Tactic to Tabloid. *Journal of Public Affairs* [online]. **6**, 31–45.

BARTLES, Charles, 2016. Getting Gerasimov Right. *Military review*. **96**, 30–38.

BBC NEWS, 2022. Russian warship: Moskva sinks in Black Sea. *BBC News* [online]. [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-61114843>

BBC, 2019. Meet the most powerful man you've never heard of. *BBC* [online] [vid. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/programmes/articles/28TzwkvPxBrDh69KgNh8VwP/meet-the-most-powerful-man-you-ve-never-heard-of>

BBC, 2023. War in Ukraine News. *BBC News* [online]. [vid. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-60525350>

BERZINS, Janis, 2014. *Russias new generation warfare in Ukraine: Implications for Latvian defence policy*. Center for Security and Strategic Research: National Defence Academy of Latvia.

BEUKES, Christine, 2018. How to use data leakage as a marketing trick. *Media update* [online] [vid. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.mediaupdate.co.za/marketing/144293/how-to-use-data-leakage-as-a-marketing-trick>

BOND, Shannon, 2023. How Russia is losing — and winning — the information war in Ukraine. *NPR* [online]. [vid. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2023/02/28/1159712623/how-russia-is-losing-and-winning-the-information-war-in-ukraine>

CAROLINE FISHER, 2014. From „watchdog" to 'spin-doctor' : an examination of the transition from journalist to parliamentary media adviser and back again. *University of Canberra Research Portal* [online] [vid. 2023-02-05].

CIURIAK, Dan, 2022. *Every Casus Belli Is False: Deconstructing Russia's Case for War on Ukraine* [online]. SSRN Scholarly Paper. 16. červen 2022. [vid. 2023-03-08]. Dostupné z: doi:[10.2139/ssrn.4078861](https://doi.org/10.2139/ssrn.4078861)

CLARK, Mason, 2020. *RUSSIAN HYBRID WARFARE: Introduction* [online]. B.m.: Institute for the Study of War [vid. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep26547.4>

ČT24, 2019. Hlavním strůjcem hybridních hrozeb je Rusko, varuje šéf BIS Koudelka. ČT24 – *Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR - Česká televize* [online] [vid. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2804411-hlavnim-strujcem-hybridnich-hrozeb-je-rusko-varuje-sef-bis-koudelka>

ENNIS, 2014. Dmitry Kiselyov: Russia's chief spin doctor. *BBC News* [online]. [vid. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-26839216>

ESSER, Frank, 2008. Spin Doctor. In: *The International Encyclopedia of Communication (Vol. X)* [online]. London: Blackwell, s. 4783–4787 [vid. 2023-03-30]. Dostupné z: https://www.academia.edu/2907503/Esser_Frank_2008_Spin_Doctor_In_Wolfgang_Donsbach_Ed_The_International_Encyclopedia_of_Communication_Vol_X_London_Blackwell_4783_4787

FTOREK, Jozef, 2009. *Public relations jako ovlivňování mínění – Jak úspěšně ovlivňovat a nenechat se zmanipulovat – 2., rozšířené vydání*. B.m.: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-2678-6.

GABER, Ivor, 1999. Government by Spin: an analysis of the process. *Contemporary Politics* [online]. 5, 263–275.

Gleb Pavlovsky. *Public Broadcasting Service* [online] [vid. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/interview/gleb-pavlovsky/>.

GRAVES, Lucas a Alexios MANTZARLIS, 2020. Amid Political Spin and Online Misinformation, Fact Checking Adapts. *The Political Quarterly* [online]. 91(3), 585–591. ISSN 1467-923X. Dostupné z: doi:[10.1111/1467-923X.12896](https://doi.org/10.1111/1467-923X.12896)

HOSAKA, Sanshiro, 2019. Welcome to Surkov's Theater: Russian Political Technology in the Donbas War. *Nationalities Papers* [online]. **47**(5), 750–773. ISSN 0090-5992, 1465-3923.

HURTÍKOVÁ, Hana, 2009. Vliv spin doctoringu na formování veřejného mínění: Kauza Irák ve Velké Británii v roce 2003. *Středoevropské politické studie / Central European Political Studies Review*. **11**(4), 244–266. ISSN 1212-7817.

CHARVÁT, Jakub, 2014. Hlídací pes na vodítku aneb media v době spin doctoringu. In: *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích* [online]. Praha: Nakladatelství Epoque, s. 145–146.

iROZHLAS, 2023. Časová osa. *iROZHLAS* [online] [vid. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/valka-ukrajina-rusko-casova-osa>

JOINT INTELLIGENCE COMMITTEE, 2002. *Iraq's Weapons of Mass Destruction: The Assessment of the British Government*. ISBN 978-0-7567-3102-1.

KIRK, Michael, 2017. Gleb Pavlovsky. *Public Broadcasting Service* [online] [vid. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/interview/gleb-pavlovsky/>

KRASTEV, Ivan, 2011. Gleb Pavlovsky: the final act. *OpenDemocracy* [online] [vid. 2023-02-27]. Dostupné z: <https://www.opendemocracy.net/en/odr/gleb-pavlovsky-final-act/>.

LIBOR DVOŘÁK, 2023. Gleb Pavlovskij a jeho cesta od disidenta přes Putina poradce k disidentovi. *iROZHLAS* [online] [vid. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/komentare/gleb-pavlovskij-rusko-kreml-moskva-putin-komentar-libor-dvorak-2303061654-har>

LILLEKER, Darren, 2006. Key Concepts in Political Communication. [online]. London: SAGE Publications Ltd, s. 194–197 [vid. 2022-09-30]. Dostupné z: doi:[10.4135/9781446212943](https://doi.org/10.4135/9781446212943)

MACKINNON, Mark, 2012. A former Kremlin spin doctor rues his role in Putin's rise. *The Globe and Mail* [online]. [vid. 2023-02-27].

MANSON, NEIL C., 2012. Making Sense of Spin. *Journal of Applied Philosophy*. **29**(3), 200–213. ISSN 0264-3758.

MCKEW, Molly K., 2017. The Gerasimov Doctrine. *POLITICO Magazine* [online] [vid. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://politi.co/2KZQIKd>

MESSIEH, Nancy, 2023. Undermining Ukraine. *Atlantic Council* [online]. [vid. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/undermining-ukraine/>

MILAM, Whitney, 2018. Who is Vladislav Surkov? *Medium* [online]. [vid. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://medium.com/@wmilam/the-theater-director-who-is-vladislav-surkov-9dd8a15e0efb>

MONAGHAN, Andrew, 2015. The „War“ in Russia’s „Hybrid Warfare“. *The US Army War College Quarterly: Parameters* [online]. 45(4) [vid. 2022-11-10]. ISSN 0031-1723. Dostupné z: doi:[10.55540/0031-1723.2987](https://doi.org/10.55540/0031-1723.2987)

MOZUR, Paul, Adam SATARIANO a Aaron KROLIK, 2022. An Alternate Reality: How Russia’s State TV Spins the Ukraine War. *The New York Times* [online]. [vid. 2023-03-05]. ISSN 0362-4331. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2022/12/15/technology/russia-state-tv-ukraine-war.html>

NEILLE, Diana 2019. *From Brexit to COVID-19: Spin doctors are using disinformation to influence us and change the world* [online] [vid. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.cbc.ca/documentarychannel/features/from-brexit-to-covid-19-spin-doctors-are-using-disinformation-to-influence>

PIERRI, Francesco, Luca LUCERI, Nikhil JINDAL a Emilio FERRARA, 2023. *Propaganda and Misinformation on Facebook and Twitter during the Russian Invasion of Ukraine* [online]. 20. únor 2023. B.m.: arXiv. [vid. 2023-03-06]. Dostupné z: doi:[10.48550/arXiv.2212.00419](https://doi.org/10.48550/arXiv.2212.00419)

PILI, Elsa, 2012. Campbell, Blair and Iraq: how the spin doctor spun the spin. In: *Assessing Communication*. B.m.: LUISS University Press - Po, s. 87–101. ISBN 978-88-6105-132-4.

RACZ, Andras a Krisztián JÓJÁRT, 2017. Contemporary Russian Military Thinking on Conflicts of the 21st Century: Beyond the Gerasimov Doctrine. *Academia.edu* [online]. [vid. 2023-03-10]. Dostupné z: [https://www.academia.edu/35418194/Contemporary_Russian_Military_Thinking_o](https://www.academia.edu/35418194/Contemporary_Russian_Military_Thinking_on_Conflicts_of_the_21st_Century_Beyond_the_Gerasimov_Doctrine)

[n_Conflicts_of_the_21st_Century_Beyond_the_Gerasimov_Doctrine](https://www.academia.edu/35418194/Contemporary_Russian_Military_Thinking_on_Conflicts_of_the_21st_Century_Beyond_the_Gerasimov_Doctrine)

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2022. *EU uvalila sankce na ruské státní sdělovací prostředky RT / Russia Today a Sputnik působící v EU* [online] [vid. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-rt-russia-today-and-sputnik-s-broadcasting-in-the-eu/>

RENZ, Bettina, 2016. Russia and 'hybrid warfare'. *Contemporary Politics* [online]. **22**(3), 283–300. ISSN 1356-9775. Dostupné z: doi: [10.1080/13569775.2016.1201316](https://doi.org/10.1080/13569775.2016.1201316)

RICHARDS, Paul, 2016. *How to Be a Spin Doctor: Handling the Media in the Digital Age*. London: Biteback Publishing. ISBN 978-1-84954-998-1.

ROSENTHAL, Jack, 21. 10. 1984. The debate and the spin doctors. *The New York Times*. ISSN 0362-4331.

SANQUICHE, Rosalinda, 2009. Spin - Ethical Politics. *openDemocracy* [online] [vid. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://ethicalpolitics.net/index.php/Spin.html>

SAUER, Pjotr, 2022. 'Pure Orwell': how Russian state media spins invasion as liberation. *The Guardian* [online]. [vid. 2023-03-05]. ISSN 0261-3077. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2022/feb/25/pure-orwell-how-russian-state-media-spins-ukraine-invasion-as-liberation>

STANDISH, Amy Mackinnon, Reid, 2020. Putin Fires His Puppet Master. *Foreign Policy* [online]. [vid. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2020/02/21/putin-fires-vladislav-surkov-puppet-master-russia-ukraine-rebels/>

SUMPTER, Randy a James W. TANKARD, 1994. The spin doctor: An alternative model of public relations. *Public Relations Review* [online]. **20**(1), 19–27. ISSN 0363-8111.

VALENTINI, Chiara, 2016. Spin Doctoring. In: *The International Encyclopedia of Political Communication* [online]. B.m.: John Wiley & Sons, s. 1–4. Dostupné z: doi:[10.1002/9781118541555.wbiepc035](https://doi.org/10.1002/9781118541555.wbiepc035)

VPRO., 2020. *Putin's spin doctor* [online]. 2020. [vid. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=iWWp2rYUhgM>.

WALKER, Shaun, 2016. Kremlin puppet master's leaked emails are price of return to political frontline. *The Guardian* [online]. [vid. 2023-03-04]. ISSN 0261-3077. Dostupné

z: <https://www.theguardian.com/world/2016/oct/26/kremlin-puppet-masters-leaked-emails-vladislav-surkov-east-ukraine>

ZIENER, Markus, 2022. Russia's prince of propaganda spins Putin's Ukraine war. *Los Angeles Times* [online] [vid. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world-nation/story/2022-03-22/inside-putin-propaganda-machine-scum-traitors-imperial-powers>

6. Analyzovaná data

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022a. Demilitarizace a denacifikace Ukrajiny. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/demilitarizace-a-denacifikace-ukrajiny/>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022b. Ministerstvo obrany RF vyvrátilo zprávy o náletu na divadlo v Mariupolu. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220317/ministerstvo-obrany-rf-vyvratilo-zpravy-o-naletu-na-divadlo-v-mariupolu-18029671.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022c. Srebrenický masakr v Buči je další provokací ze strany kyjevského režimu. Existují důkazy! *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220403/srebrenicky-masakr-v-buci-je-dalsi-provokaci-ze-strany-kyjevského-rezimu-existuji-dukazy--18137360.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022d. Ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov označil situaci kolem ukrajinské Buči za další fejkový útok. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220404/rusky-ministr-zahranici-sergej-lavrov-oznacil-situaci-kolem-ukrajinske-buci-za-dalsi-fejkovy-utok-18138838.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022e. I. Zdroj požáru na křižníku Moskva je lokalizován, informuje MO RF. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220414/zdroj-pozaru-na-krizniku-moskva-je-lokalizovan-informuje-mo-rf-18184000.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022f. Ministerstvo obrany RF uvedlo, že křižník Moskva se během bouře potopil. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220414/ministerstvo-obrany-rf-vedlo-ze-kriznik-moskva-se-behem-boure-potopil-18186313.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022g. Na křižníku Moskva zahynul jeden voják, dalších 27 se pohřešuje. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220422/na-krizniku-moskva-zahynul-jeden-vojak-dalsich-27-se-pohresuje-18217120.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022h. CNN se dozvěděla o předání Ukrajině amerických údajů o křižníku Moskva. Pentagon to popřel. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220506/cnn-se-dozedela-o-predani-ukrajine-americkyx-udaju-o-krizniku-moskva-18264685.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022i. Na základně Azov našli plán vstupu na ruské hranice. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20220514/na-zakladne-azov-nalezli-plan-vstupu-na-ruske-hranice-18292653.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022j. V Mariupolu po ústupu ukrajinských vojáků našli přes 3 tisíce mrtvých civilistů. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20221230/v-mariupolu-po-ustupu-ukrajinskyx-vojaku-nalezli-pres-3-tisice-mrtvych-civilistu-19046534.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022k. Zajatý bojovník praporu Azov se přiznal ke zločinům proti civilistům Mariupolu. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20221024/zajaty-bojovnik-praporu-azov-se-priznal-ke-zlocinum-proti-civilistum-mariupolu-18783894.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022l. MZV RF: Reakce Kyjeva na událost na Krymském mostě svědčí o teroristické podstatě režimu. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20221008/mzv-rf-reakce-kyjeva-na-udalost-na-krymskem-moste-svedci-o-teroristicke-podstate-rezimu-18729683.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022m. Harabin o výbuchu na Krymskom moste: Ukrajinsky režim sa správa ako teroristická organizácia. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20221008/harabin-o-vybuchu-na-krymskom-moste-ukrajinsky-rezim-sa-sprava-ako-teroristicka-organizacia-18731646.html>

SPUTNIK ČESKÁ REPUBLIKA, 2022n. Blaha k útokům na Ukrajině: Zástupci Vlády SR podpořili eskalaci konfliktu. Dnes máme výsledek. *Sputnik Česká republika* [online] [vid. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/20221010/blaha-k-utokum-na-ukrajine-zastupci-vlady-sr-podporili-eskalaci-konfliktu-dnes-mame-vysledek-18740483.html>

7. Resumé

The bachelor thesis examines the connection between *spin doctoring* and hybrid warfare in the context of the Russian Federation and its invasion of Ukraine in 2022. Its aim is to combine the concept of hybrid warfare and spin doctoring and come up with a hybrid strategy that will encompass both concepts. The term *spin doctoring* is mainly used in political media communication, and it has not yet been established in the context of state affairs, but states use the same techniques of *spin doctoring* as political leaders. The thesis is divided into two parts.

The first part focuses on the definition of spin doctoring and its techniques, viewing it as a systematic effort to manipulate the public by professionals. The section further explores the concept of Russian hybrid warfare, so called Gerasimov's doctrine, and the work of Russian military strategists and their concepts of hybrid warfare.

The second part of the thesis comes with hybrid strategy and its verification within a qualitative media analysis of *Sputnik Czech Republic*, a Russian government media outlet, in key events of the war in Ukraine in 2022. The thesis works with a hybrid definition and techniques of spin doctoring in evaluating the analysis. The analysis confirmed that the most used *spin doctoring* techniques in the context of hybrid warfare are spreading negative narratives about Ukrainians, referring to their fascist past.

Additionally, the cherry-picking technique is used where Sputnik selects phrases from foreign representatives and interprets them in favor of Russia. Lastly, the agenda-setting technique is employed by Sputnik's spin doctors by presenting only positive information about Russia and omitting negative or inconvenient information that may harm Russia's image. The result of the bachelor thesis could help in defining the key areas where we should focus on in protecting against Russian hybrid warfare.